

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่ได้เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมุติฐานการวิจัย
3. การดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นรายชื่อ รายคำ และรวมทุกคำ
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพ และในขนาดสถานศึกษาต่างกัน ทั้งรายคำและรวมทุกคำ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

สมมุติฐานการวิจัย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพแตกต่างกันและในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 แตกต่างกันทั้งเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 2,097 คน จาก 229 โรงเรียน จำแนกเป็น

1.1.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนละ 15 คน รวม 90 คน

1.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 83 โรงเรียน โรงเรียนละ 9 คน รวม 747 คน

1.1.3 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 140 โรงเรียน โรงเรียนละ 9 คน รวม 1,260 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 575 คน จาก 36 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 90 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 215 คน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 270 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกเป็น

2.1.1 ขนาดของโรงเรียน ประกอบด้วย

- 1) โรงเรียนขนาดใหญ่
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง
- 3) โรงเรียนขนาดเล็ก

2.1.2 สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 1) ข้าราชการครู
- 2) บุคคลภายนอก

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาใน 4 ด้าน คือ

- 2.2.1 ด้านการบริหารวิชาการ
- 2.2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ
- 2.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล
- 2.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการจัดกระทำแล้ว ไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ผล ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน
2. เปรียบเทียบและหาปฏิสัมพันธ์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ F (Two-way ANOVA) ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีสถานภาพ และปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษาต่างกัน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน เมื่อพบความแตกต่างทางสถิติ ได้ทดสอบผลต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Sheffe')
3. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยใช้ร้อยละ ประกอบ

สรุปผลการวิจัย

1. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$) และรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การบริหารทั่วไป ($\bar{X}=4.76$) การบริหารวิชาการ ($\bar{X}=4.67$) อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ย

มากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.38$) และการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบและหาปฏิสัมพันธ์

2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นข้าราชการครู และคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมทุกด้านและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ และด้านบริหารทั่วไป ไม่แตกต่างกัน

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขนาดกลางมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมทุกด้านและรายด้านมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขนาดใหญ่ และคณะกรรมการสถานศึกษาขนาดใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมทุกด้านและรายด้านมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมทุกด้านและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ และด้านบริหารงานบุคคล

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะสูงสุดแต่ละด้าน คือ

ด้านการบริหารวิชาการ ปัญหาคือ ขาดการพัฒนางานแนะแนวทางการศึกษาแก่นักเรียนอย่างจริงจัง ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรจัดคาบแนะแนวรวมแต่ละระดับชั้นเพื่อให้ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวได้ชี้แนะอาชีพและการศึกษาต่อร่วมกัน มีความถี่เท่ากับ 13

ด้านการบริหารงบประมาณ ปัญหาคือ ขาดการพัฒนากองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักเรียน ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรจัดตั้งกองทุน โดยร่วมกับผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และชุมชน ในการระดมกองทุนเพื่อการศึกษา รวมทั้งมีการจัดสรรให้นักเรียนอย่างยุติธรรม มีความถี่เท่ากับ 173

ด้านการบริหารงานบุคคล ปัญหาคือ ขาดการช่วยเหลือการบรรจุกลับเข้ารับราชการหรือการขอลาออกจากราชการ ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรประสานกับ สพท. และผู้มีอำนาจแต่งตั้งตามมาตรา 53 เพื่อความถูกต้องและความรวดเร็วในการดำเนินงาน มีความถี่เท่ากับ 138

ด้านการบริหารทั่วไป ปัญหาคือ ขาดบุคลากรในการประสานราชการที่ติดกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรจัดจ้างผู้ที่จบระดับ ปวส. ที่มีความรู้ความชำนาญทางคอมพิวเตอร์เพื่อทำงานธุรการ รวมทั้งรับเรื่องจากฝ่ายต่าง ๆ เพื่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกอื่นให้ มีความถี่เท่ากับ 196

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยที่พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมทุกด้านและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยสอดคล้องกับ อมรศักดิ์ พุ่มสวัสดิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษากระบวนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด พบว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้านคือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับประจักษ์ เขาทอง (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานโดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสามารถ มุขโต (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหาร โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวิระชัย สดสุชาติ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ฝ่ายบริหารมีการปฏิบัติงานของโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้าน คือ การบริหารทั่วไป งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานบริการ งานโรงเรียนกับชุมชน และงานอาคารสถานที่ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสันติ สุขโพธิ์น้อย (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาใน 3 ด้านคือ ด้านมีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา ด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน และด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยสอดคล้องกับ วิฑูลย์ สืบศรี (2548 :

บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า บุคลากร เห็นว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการ
 บริหารงานสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก รายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหา
 น้อย คือ ด้านการดำเนินการตามแผนงาน ด้านการวางแผน ด้านการศึกษาสภาพ ปัญหา และความ
 ต้องการ และด้านการประเมินผล

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากความเหมาะสมและอุปสรรค ดังนี้ โดย
 ความเหมาะสมเกี่ยวกับ 1) การประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด
 ให้สถานศึกษาได้กำหนดแนวทางการประกันการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครองและชุมชน
 ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยหรือการบริหาร ด้านการเรียนการสอนหรือครู-อาจารย์ และด้านผลผลิต
 หรือนักเรียน ตลอดจนมีการตรวจสอบและประเมินผลงานดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา
 ทุกปีการศึกษาจากคณะกรรมการที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอง
 คณะกรรมการประเมินระดับกลุ่มวิชาการ และคณะกรรมการประเมินจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 รวมทั้งภายในปีการศึกษา 2548 ต้องผ่านการประเมินจากองค์กรภายนอก จึงทำให้เกิดความมุ่งมั่นใน
 การบริหารสถานศึกษาเพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และ 2) นโยบายที่ชัดเจน โดยในปีการศึกษา
 2547 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายงานการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวทางการ
 ที่เป็นนิติบุคคลด้วยการดำเนินงานแต่ละฝ่ายงานที่มีความอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว ความสามารถจัดหา
 รายได้ผลประโยชน์ ระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาได้มากขึ้น และ
 รับผิดชอบทางกฎหมายจากการดำเนินงานใน 4 ด้าน คือ (1) การบริหารวิชาการ ในการพัฒนา
 หลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนา
 แหล่งเรียนรู้ การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ในสถานศึกษา การ
 ส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือด้านวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การ
 ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ (2) การ
 บริหารงบประมาณ ในการจัดทำและเสนอขอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ
 ติดตามประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุน
 เพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ (3) การ
 บริหารงานบุคคล ในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง

การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การรักษาวินัย และการออกจากราชการ และ (4) การบริหารทั่วไป ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานธุรการงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่าย การศึกษา การจัดระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับหน่วยงานอื่น การจัดระบบควบคุมในหน่วยงาน และงานบริหารสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 32-77)

แต่การบริหารสถานศึกษายังมีอุปสรรคเกิดขึ้นเนื่องจากเพราะครุมีชั่วโมงการสอน และงานพิเศษค่อนข้างมาก ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยเพราะส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ขาดคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญการด้านการวิจัย และไม่มีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจนในระดับสถานศึกษา ตลอดจนขาดงบประมาณ อาคารสถานที่ การบริหาร การจัดการที่มีโครงสร้าง ไม่ชัดเจนและยังไม่เป็นระบบ ข้อมูลสารสนเทศยังไม่เป็นปัจจุบันและครอบคลุมภาระงานสำหรับการวางแผนพัฒนา ประกอบกับเป็นช่วงรอยต่อการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร การปรับเปลี่ยนระบบการบริหารมาเป็นแบบนิติบุคคล ทำให้สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ซึ่งมีพื้นที่หรือทรัพย์สินเพื่อหารายได้ของตนเองและนำมาพัฒนางานวิจัยมากกว่า รวมทั้งสถานศึกษาดังอยู่ในชุมชนที่มีแหล่งมั่วสุ่ม และขาดแหล่งเรียนรู้จากภายนอกที่เหมาะสม เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. 2548 : 15)

2. ผลการวิจัยที่พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขนาดกลางมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมทุกด้านและรายด้านมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขนาดใหญ่ และคณะกรรมการสถานศึกษาขนาดใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมทุกด้านและรายด้านมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย แสดงว่า สถานศึกษาขนาดกลางได้มุ่งให้คณะกรรมการสถานศึกษาขนาดกลางมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตรงตามเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก เรียงตามลำดับ ผลการวิจัยสอดคล้องกับประจักษ์ เขาทอง (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา

การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 ของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยสอดคล้อง บัญชา เมืองศรีมาตย์ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหาร โรงเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษาสี่เค้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหาร โดยภาพรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และโรงเรียนประเมินผลการ ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวิฑูลย์ สืบศรี (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีการ ปฏิบัติตามกระบวนการบริหารงาน โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการตามแผนงาน และด้านการประเมินผล มากกว่าสถานศึกษาที่ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่วนใหญ่ยังไม่มี ความพร้อมทั้งด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ และงบประมาณ จึงต้องการส่วนร่วมทั้งใน รูปแบบของการระดมสมอง แรงงาน ทรัพย์สิน และวัสดุ-ครุภัณฑ์ ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมหรือบทบาททุกกิจกรรมที่สถานศึกษาขนาดเล็กจัดเป็นประจำ ประกอบกับสถานศึกษา ขนาดเล็กมีคณะกรรมการรวมจำนวน 9 คน จึงมีความใกล้ชิดและความคุ้นเคยในการร่วมงานด้วยความ หุ่่มเทและเสียสละค่อนข้างมาก ส่วนสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ คณะกรรมการสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาลดลงตามลำดับ รวมทั้งสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ ได้รับงบประมาณจากเงินงบประมาณตามจำนวนนักเรียน (เงินรายหัว) ในแต่ละภาคเรียนจำนวนมากจึง มีปัจจัยบริหารในการจัดซื้อวัสดุ-ครุภัณฑ์ หรือสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งมีบุคลากรพร้อมที่จะปฏิบัติ หน้าที่หรือพัฒนางานครบทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้การพึ่งพาคณะกรรมการ สถานศึกษาลดลงตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 บางกิจกรรมมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้นในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ ควรมุ่งการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาข้าราชการครู และลูกจ้างชั่วคราว และการพัฒนางานแนะแนวทางการศึกษา

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ควรมุ่งการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนากองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษาของครู-อาจารย์ การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน และการพัฒนากองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักเรียน

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ควรมุ่งการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนากองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษาของครู-อาจารย์ การบริหารการเงินเกี่ยวกับการเบิก-จ่าย การเก็บรักษาเงิน และการพัฒนากองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักเรียน

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป ควรมุ่งการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ ภาครัฐ หรือองค์กรเอกชน การจัดระบบการควบคุมและตรวจสอบภายในหน่วยงาน และการดำเนินงานสารบรรณและธุรการทั่วไปอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพและอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาสถานศึกษาที่เหมาะสม

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ได้แก่ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา เพศ และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน

2.3 ควรศึกษาเรื่องนี้ในระดับจังหวัด ระดับเขตตรวจพื้นที่การศึกษา ระดับภาค และระดับประเทศ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนในข้อบ่งชี้การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาแก่สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ

2.4 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับระบบตีโรงเรียนมีคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลงานดีเด่นหรือผู้บริหารดีเด่น เพื่อเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาแก่สถานศึกษาอื่นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY